

Twistighedsnævnet

K E N D E L S E

Afsagt af Twistighedsnævnet den 30. marts 2022 i sag 45.2021

A

v/jurist Lasse Mortensen, Blik- og Rørarbejderforbundet

mod

B

v/advokat Kim Koch, TEKNIQ Arbejdsgiverne

I sagens behandling har som faste medlemmer af Twistighedsnævnet deltaget landsdommer Ida Skouvig (formand), advokat Tine Benedikte Skyum (DA) og advokat Lene Casadepax (FH). Endvidere har som særligt sagkyndige medlemmer deltaget konsulent Jesper Elan Ahrenst, udpeget af TEKNIQ Arbejdsgiverne, og kredsformand Jørgen Jakobsen, udpeget af Blik- og Rørarbejderforbundet.

Denne sag drejer sig om godtgørelse for ophævelse af uddannelsesaftalen.

Klager, A, har ved sin faglige organisation, Blik- og Rørarbejderforbundet, ved klageskrift modtaget den 30. august 2021 indbragt sagen for Twistighedsnævnet med påstand om, at indklagede, B, skal betale 40.000 kr. til ham med procesrente fra sagens indbringelse for Twistighedsnævnet.

Indklagede har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb.

Sagen har været behandlet mundtligt på et møde i Twistighedsnævnet den 16. marts 2022.

Sagsfremstilling.

Mellem A, født den 16. juli 2001, og B, blev der den 25. maj 2019 indgået en uddannelsesaftale i form af en kort aftale, hvorefter A skulle uddannes som VVS- og energispecialist med uddannelsesperiode fra den 5. august 2019 til den 31. juli 2020. Uddannelsesaftalen var tiltrådt af As forældre som forældremyndighedsindehavere. Ved et tillæg til uddannelsesaftalen af 26. juni 2020 blev der indgået en restaftale, således at uddannelsesaftalen blev forlænget til den 4. februar 2023, hvor A forventedes udlært.

Den 29. juni 2021 anmodede TEKNIQ Arbejdsgiverne på vegne af virksomheden om afholdelse af et lærlingemøde, idet virksomheden ønskede at ophæve uddannelsesaftalen. Som begrundelse herfor var anført, at ”A har en grundlæggende mangel på helt basal VVS viden. Han har svært ved at forstå og udføre opgaverne og er samtidig uopmærksom når opgaverne bliver forklaret”. Der blev herefter den 8. juli 2021 afholdt et møde

mellem TEKNIQ Arbejdsgiverne og Blik-og Rørarbejderforbundet. I mødet deltog desuden direktør V1 for virksomheden. A var ikke mødt. Af et referat fra mødet fremgår, at der ikke kunne opnås enighed. Samme dag blev uddannelsesaftalen ophævet af virksomheden med henvisning til, at der forelå ”grov misligholdelse”. Sagen blev herefter indbragt for Tvistighedsnævnet.

Der er fremlagt en udskrift fra erhvervsskolen med en oversigt over As karakterer. Der er endvidere fremlagt et billede af en radiator, som A har monteret under udførelse af en opgave for virksomheden.

Retsgrundlaget

Af erhvervsuddannelseslovens § 61 fremgår bl.a.:

”Misligholder en af parterne i uddannelsesaftalen væsentligt sine forpligtelser, kan den anden part hæve.

Stk. 2. Hvis en væsentlig forudsætning for aftaleindgåelsen viser sig at være urigtig eller senere brister, kan parten hæve aftalen.”

Forklaringer

A har bl.a. forklaret, at han var glad for at være i lære hos B. Der var en god kemi mellem ham og de andre, og han havde mange forskellige opgaver. Nogle af opgaverne var han ikke helt klar til, fordi det skulle gå lidt stærkt, og fordi han nogle gange var overladt til sig selv. En del af tiden gik han sammen med en svend, der forklarede, hvordan opgaverne skulle udføres, men han gik også en del sammen med en anden lærling. Det meste af et år arbejdede han sammen med en anden lærling i en krybekælder med at skære gamle rør ned. Han lærte ikke rigtig noget om VVS-arbejde af det. Han var derfor lidt ked af denne opgave og ville gerne sættes til noget andet. Han talte tit med V1 og svendene om, at han gerne ville prøve noget andet. Han havde det fint sammen med V1, som dog det meste af tiden var på kontoret.

Et par uger inden den første uddannelsesaftale udløb, blev han kontaktet af V1, der gerne ville forlænge uddannelsesaftalen. De indgik derefter restaftalen. Han arbejdede efter det tidspunkt fortsat meget i krybekælderens. På et tidspunkt havde han en kort periode, hvor han arbejdede sammen med en svend på en anden opgave, men efter ca. 14 dage vendte han tilbage til arbejdet i krybekælderens. Han gjorde fortsat opmærksom på, at han gerne ville lave noget andet. På et tidspunkt i december 2020 var han til en samtale med V1 og V2, hvor han fik at vide, at han efter jul ikke længere skulle arbejde i krybekælderens, men at der skulle ske noget andet. Det blev han glad for at høre. Der blev ikke sagt noget om, at han skulle tage sig sammen.

På et tidspunkt før sommerferien 2021 blev han indkaldt til et møde, hvor han fik at vide, at uddannelsesaftalen blev hævet. Han fik at vide, at det skyldtes, at han var for langsom i betragtning af, hvor længe han havde været der. Der blev ikke sagt noget om, at han havde lavet fejl på nogle badeværelser. Han blev overrasket, idet han slet ikke havde set det komme. Han havde ikke tidligere fået noget at vide om, at der var problemer. Hvis han var for langsom, skyldtes det, at han havde arbejdet så meget i krybekælderens. Han var ikke bagud i skolen.

Nogle dage senere var han sammen med sin mor til et møde med V1, der fastholdt, at aftalen var hævet. Det var lige op til sommerferien, og derfor havde han svært ved at finde en ny praktikvirksomhed. Han var derfor i skolepraktik i en periode, men han har fra december 2021 fået en ny læreplads. Det går rigtig godt i den nye praktikvirksomhed, og han lærer rigtig meget.

Inden han startede i lære, var han dumpet i matematik på grundforløbet. Han tog derfor faget om som selvstudium. Det foregik i weekenderne over en periode på 2-4 måneder og berørte ikke hans arbejde som lærling.

Det er rigtigt, at han på et tidspunkt prøvede at skrue en pinbolt direkte i en mursten, men han husker det ikke nærmere. Det var længe før ophævelsen af uddannelsesaftalen. Ca. ½ år før ophævelsen lavede han en fejl ved at forbinde nogle pexdåser med hinanden i stedet for at forbinde dem med et fordelingsrør. En svend ved navn V4 havde fortalt ham, hvordan det skulle gøres, og derefter kørte svenden fra stedet. Da han senere blev gjort opmærksom på fejlen, lavede han det om, og det var ikke noget, der kostede nogen noget. Samme dag kom han til at reife et gevind til en radiatorventil forkert. Han husker ikke, om der blev sat vand på, inden det blev opdaget.

Han lavede på et tidspunkt et gulvafløbsrør. Han var meget opmærksom på, at det skulle have et fald, og han mente også, at han havde lavet det rigtigt. Det var imidlertid forkert i svendens øjne, og derfor skulle det laves om. Der var tale om et synligt rør, og det tog nok 10-15 minutter at lave det om. Han husker ikke, at han ved den lejlighed også fik at vide, at installationen ikke var i vatter.

Han har ved en lejlighed tilsluttet vandet til en skurvogn forkert, således at slangen med vand til skurvognen i stedet blev koblet til afløbet. Han blev klar over, at der var noget galt, da han tændte for vandet og kunne høre, at det løb ud i kloarken. Han ringede derfor straks til V1, der hurtigt fandt ud af, hvad der var galt. Han lavede det derefter korrekt.

Han er enig i, at han har monteret den radiator, der ses på det fremlagte billede, forkert. Han var sammen med en anden lærling, da radiatoren skulle sættes op. Han var ikke så god til at læse en tegning, og derfor bad han den anden lærling om at markere, hvor den skulle placeres. Da han havde skruet den op, sagde den anden lærling, at den sad forkert, og han skruede den derfor ned igen. Den var ikke tilsluttet vand, og det tog ikke mere end 20 sekunder at skrue den ned igen. Det var ikke faldet ham ind, at den sad for højt.

Han blev på et tidspunkt sat til at udføre en opgave på et kollegium, hvor der skulle laves 10 badeværelser. På hvert andet badeværelse skulle der være en rørbæring med en størrelse på 20 mm, og på hvert andet badeværelse skulle der være en rørbæring på 18 mm. Det kom han til at bytte om på. Han opdagede først, at der var noget galt, da svendene begyndte at pille det ned, som han havde sat op. Han havde gjort sit bedste. Han er enig i, at det er mester, der har måttet betale for at rette op på fejlen. Han blev fyret dagen efter episoden.

V1 har forklaret bl.a., at han ejer B. Han har været selvstændig siden 2006, og han har haft flere lærlinge. A, der altid var glad og fuld af gå på mod, henvendte sig uopfordret til virksomheden, og da han syntes godt om ham, indgik de en uddannelsesaftale for et år.

A, der var dumpet til matematikeksamen, måtte have hjælp af en svend til at klare eksamen. Det foregik på den måde, at svenden og A talte om matematik, når de sammen kørte til X til en opgave. I en periode på 2-3 måneder i starten af 2020 arbejdede A sammen med en anden lærling med at skære rør ned i en krybekælder. Det drejede sig om almindeligt VVS-arbejde, men A ville gerne være fri for det. Som hovedregel arbejdede A sammen med en anden svend eller lærling, og der var under alle omstændigheder altid nogen i nærheden af, hvor han arbejdede, som han kunne spørge, hvis han var i tvivl.

Da den første uddannelsesaftale udløb, gik det ikke alt for godt, men han syntes, at A burde have en chance, og desuden er der grænser for, hvor meget man kan forlange af en 1.års lærling. Han forlængede derfor uddannelsesaftalen med A med virkning fra august 2020.

I december 2020 havde han en samtale med A, hvor han sagde til ham, at det var nødvendigt for ham at stramme sig an, idet de meldinger, som han fik om ham fra svendene, ikke var positive. Han sagde ikke ved den lejlighed noget til A om, at det kunne få betydning for hans fortsatte ansættelse.

I januar 2021 bestemte han, at A skulle sættes sammen med en nyansat svend, der havde mere end 40 års erfaring på arbejdsmarkedet. Efter en uge sammen med A sagde den pågældende svend til ham, at hvis han fortsat skulle gå sammen med A, ville A ikke få et stykke værktøj i hånden, for det turde han ikke tage ansvaret for. Det skyldtes, at A lavede for mange fejl. Det var helt simple VVS-ting, som A ikke magtede, og som han burde have lært på skolen, inden han startede i praktik. A blev derefter sat sammen med en række andre erfarne svende, men tilbagemeldingerne herfra var af samme karakter. V2, der er entrepriseleder i virksomheden, holdt også en række møder, hvor han underviste lærlingene, herunder A. Han drøftede ikke As manglende kompetence med erhvervsskolen, og han har heller ikke anført noget derom i praktikerklæringerne.

Omkring påsken i 2021 havde han en ny samtale med A, hvor han sagde til ham, at han ikke vidste, hvad han skulle sætte ham til, hvis det ikke blev bedre. På et tidspunkt derefter blev A sat på en opgave hos virksomhedens største kunde, der tegnede sig for ca. halvdelen af virksomhedens omsætning. Under denne opgave opsatte A bæringerne forkert på en række badeværelser. Det indebar, at der blev boret en række huller, hvor der ikke skulle have været huller. Det betød, at kunden i princippet kunne forlange, at fliserne på badeværelserne blev skiftet, og at der blev vådrumssikret forfra. De slap dog med at fuge hullerne ud. Efter det kunne han ikke se, hvad han skulle gøre for at komme videre med A, og derfor ophævede han uddannelsesaftalen med ham.

V2 har forklaret bl.a., at han er ansat hos B, hvor han har været i 6-7 år, og at han var entrepriseleder, mens A var i virksomheden. Det var formanden på den enkelte plads, der satte A i gang, og han havde ikke selv lærlingeansvar, men han havde dog et vist kendskab til A. A gjorde et godt indtryk på grund af sin måde at være på, men hans faglighed har altid kunnet ligge på et meget lille sted. Han manglede således forståelse for helt almindelig værktøjshåndtering, og han var også dumpet til sin eksamen i matematik, inden han startede i virksomheden. En af svendene snakkede derfor med ham om VVS-matematik og lærte ham nogle tricks med, hvordan man skulle bruge en lommeregner.

Han havde ikke noget at gøre med beslutningen om at forlænge As uddannelsesaftale.

For at højne det faglige niveau hos virksomhedens to lærlinge holdt han i en periode på nok 2-3 måneder morgenmøder med dem, hvor han fx gennemgik noget teori eller, hvordan man skulle samle ting. Han holdt nok i alt 5 møder. Møderne stoppede, fordi de ikke kom videre.

På pladsen blev lærlingene instrueret i det arbejde, der skulle laves, og alle fejl blev påtalt, så lærlingene, kunne lære noget af det. De blev også bedt om at lave ting om, fx hvis der var anvendt en forkert rørtype. Der var desuden altid svende til stede, som lærlingene kunne spørge til råd. På et stort projekt, hvor der skulle bygges rækkehus, fik A sammen med den anden lærling til opgave at lave et teknikrum. Der var et teknikrum i hvert rækkehus, og derfor kunne de se i de andre teknikrum, hvordan arbejdet skulle udføres. De blev desuden grundigt instrueret fra bunden. Det tog en uge for A og den anden lærling at lave teknikrummet, og alligevel var der så graverende fejl, at det skulle laves om i betragteligt omfang. 2 svende kunne lave 1½ teknikrum pr. dag.

Han havde løbende en dialog med V1 om As manglende kompetencer, og A har flere gange fået at vide, at der skulle ske noget, og at han skulle udvikle sig. Der blev ikke sagt, at det kunne få konsekvenser for ansættelsen, hvis det ikke blev bedre. På et tidspunkt blev det aftalt, at en ældre svend, N2, skulle tage sig af A, men N2 gav

op efter en uge med den bemærkning, at A ikke ville få værktøj i hånden hos ham. Da A til sidst lavede endnu en graverende fejl, slog det hovedet på sømmet, og han blev derfor fyret.

V3 har forklaret bl.a., at han blev udlært som VVS-montør i 2006, og at han de sidste ca. 4 år har været ansat i B. I begyndelsen af 2021 fik han A under sine vinger, idet han efter en snak med V1 og V2 om A tilbød at hjælpe. Han var på det tidspunkt sat på en opgave på Y i Z hvor der skulle trækkes nye vandrør. Da A kom til, manglede der kun at blive hængt rør med T-stykker op. A glemte imidlertid et af T-stykkerne, selv om han var blevet grundigt instrueret og havde prøvet det før, og ved en fejl fik han desuden skåret et varmtvandsrør over. I slutningen af juni 2021 arbejdede de endvidere sammen om at skifte vandrørene på Z. Badeværelserne stødte parvis op mod hinanden, og der skulle derfor sættes en bæring til vandrøret op på det ene badeværelse, hvorfra der gik et rør til det badeværelse, der stødte op til dette. Der skulle således ikke sættes en bæring op på dette badeværelse. Alligevel borede A, der forinden var blevet grundigt instrueret, bæringer op på alle badeværelserne. Fejlen, der var meget alvorlig, blev påtalt over for A. Han husker ikke, om der blev boret i fliserne, men et hul i fugen var også et problem.

V4 har forklaret bl.a., at han har været VVS-montør i ca. 20 år, og at han tidligere har været ansat i B, hvor han var i ca. 1½ år. På et tidspunkt i foråret 2021 var V1 meget frustreret over A, der ikke fungerede. A kunne ikke overskue opgaverne, og han begik mange fejl. Han tilbød derfor at tage sig af A, idet han tænkte, at det ikke kunne passe, at A ikke kunne lære faget. Han havde selv en baggrund inden for social- og sundhedsvæsenet, og han tænkte, at det måske kunne hjælpe A med en lidt blødere tilgang til faget. De startede helt forfra på et meget lavt niveau.

A skulle på et tidspunkt montere pexdåser på begge sider af en væg, idet der var et badeværelse på den ene side af væggen og et bryggers på den anden side. De havde sammen lavet et hul i væggen, så pexdåserne kunne forbindes med et fordelingsrør, og han havde instrueret A i arbejdet. I stedet for at forbinde dåserne med et fordelingsrør til vandtilførsel forbandt A dåserne med en almindelig vandslange, så der blev tale om et lukket system uden vandtilførsel. Han påtalte fejlen over for A, der derefter lavede det om. A borede ved samme lejlighed fordelingsrøret skævt op, selv om de havde talt om, at der skulle bruges et vaterpas, og A havde desuden forsøgt at skrue røret fast i den hårde mur uden at bruge rawplugs. Han har også oplevet, at A skruede et toilet forkert fast, og at han undlod at reife et gevind, selv om det ikke kunne slutte tæt uden.

Han instruerede A grundigt, inden han skulle udføre et stykke arbejde, og det var hans indtryk, at A hørte efter. Han har dog hørt fra en tømrer, der havde overværet en sådan instruktion, at A stod med sin telefon, hver gang han selv vendte ryggen til.

Han arbejdede sammen med A i 3 uger - 1 måned hen mod sommeren 2021. Det var hans indtryk, at A manglede forståelse for helt basale ting inden for faget. Han gjorde V1 opmærksom på problemerne. Han og V1 har måske talt sammen om ophævelse af uddannelsesaftalen, men han husker det ikke nærmere. Han stoppede selv i virksomheden i september 2021.

Procedure

A har til støtte for sin påstand navnlig anført, at virksomheden ikke har bevist, at betingelserne for en ophævelse af uddannelsesaftalen var opfyldt. De fejl, der er forklaret om, er helt sædvanlige i et læreforhold på første del af uddannelsen, og det er virksomhedens ansvar, at en lærling får lært det nødvendige. Virksomheden har ikke levet op til denne forpligtelse, bl.a. fordi han en meget stor del af tiden var beskæftiget med ensformigt og ukvalificeret arbejde i en krybekælder. Fejlene kunne også være opdaget tidligere, hvis der havde været tilsyn undervejs, fx i forhold til arbejdet i teknikrummet. I lyset af de karakterer, han har opnået på skolen, er der ikke

noget, der tyder på, at han ikke var i stand til at gennemføre uddannelsen, og han har da også efter ophævelsen fået en ny læreplads, hvor det går godt. Virksomheden undlod at benytte sig af muligheden for at hæve aftalen i prøvetiden og indgik desuden en aftale om forlængelse af uddannelsesaftalen. Han har ikke på noget tidspunkt fået en advarsel, og virksomheden har heller ikke taget kontakt til skolen. Der er derfor ikke grundlag for at anse ham for uegnet. Ophævelsen var derfor uberettiget, og han har som følge deraf krav på en godtgørelse efter erhvervsuddannelsesloven for mistet uddannelsesgode.

B har til støtte for sin påstand navnlig anført, at det var berettiget at ophæve uddannelsesaftalen. Virksomheden, der tidligere har haft lærlinge, var bekendt med sit ansvar. Da virksomheden blev opmærksom på, at A havde problemer med selv de mest basale ting, blev der derfor taget hånd om det ved at sætte ham sammen med en række erfarne svende. Der blev i den forbindelse foretaget grundig instruktion af ham, og han fik gennemgået de fejl, han havde lavet. Der blev desuden afholdt morgenmøder med oplæring i forskellige forhold. Til trods herfor fortsatte A med at begå fejl, der viste, at han fortsat ikke var i stand til at løse de praktiske opgaver, idet han fortsat manglede forståelse for helt basale forhold, ligesom han manglede færdighed i helt almindelig værktøjshåndtering. Virksomheden havde både til jul og til påske orienteret A om, at der skulle strammes op, uden at det havde ført til forbedringer. Det gav desuden ikke mening at give A en skriftlig advarsel, da han som følge af manglende evner var ude af stand til at tilegne sig de nødvendige kompetencer. Da hans manglende færdigheder indebar, at der var en overhængende risiko for, at han ved sit arbejde kunne påføre virksomheden store erstatningskrav, hvad det mangelfulde arbejde med badeværelserne på Z tydeligt havde vist, var der ikke andet at gøre end at fyre ham.

Twistighedsnævnets begrundelse og resultat

En uddannelsesaftale er efter udløbet af prøvetiden uopsigelig og kan derfor kun ophæves, hvis betingelserne i erhvervsuddannelseslovens § 61 er opfyldt.

Virksomheden har hævet uddannelsesaftalen med henvisning til, at der forelå grov misligholdelse, og virksomheden har derfor bevisbyrden for, at dette var tilfældet.

Efter bevisførelsen kan det lægges til grund, at A har begået en række fejl ved udførelsen af arbejdet.

4 voterende udtaler herefter:

A havde på tidspunktet for ophævelsen gennemført et helt sædvanligt forløb på erhvervsskolen med gennemsnitlige karakterer til følge, og virksomheden havde ved udløbet af den korte uddannelsesaftale indgået en restaftale med ham. Vi finder derfor ikke grundlag for at antage, at han – som anført af virksomheden – manglede evnerne til at tilegne sig de nødvendige færdigheder inden for VVS.

A, der var fyldt 18 år kort før praktikaftalens start, havde på tidspunktet for ophævelsen været i lære i virksomheden i knap 2 år. De fejl, som han begik, skal derfor ses i lyset af hans alder og den omstændighed, at han alene var i lære på andet år. Det kan desuden ikke afvises, at hans praktiske færdigheder var påvirket af, at virksomheden gennem en længere periode primært havde ladet ham arbejde med nedbrydning.

Under hensyn hertil sammenholdt med, at virksomheden efter bevisførelsen ikke klart havde gjort A opmærksom på, at man fandt behov for forbedringer, navnlig ved at give ham en skriftlig advarsel, finder vi, at virksomheden ikke har bevist, at A væsentligt havde misligholdt uddannelsesaftalen. Vi bemærker herved, at den fejl, der gav anledning til ophævelsen, ikke var så væsentlig, at den i sig selv kunne danne grundlag for en ophævelse.

Vi finder derfor, at ophævelsen af uddannelsesaftalen var uberettiget, og stemmer således for at tage As påstand om en godtgørelse for mistet uddannelsesgode til følge.

3 af disse voterende stemmer for at fastsætte godtgørelsen til 40.000 kr. under henvisning til nævnets faste praksis, mens 1 voterende kan tilslutte sig det oven for anførte med bemærkning om, at det efter denne voterendes opfattelse ikke kan lægges til grund, at A har arbejdet i krybekælderen med nedskæring af gamle rør i det af ham forklarede omfang. Denne voterende stemmer herefter for at nedsætte godtgørelsen under henvisning til, at der som følge af de fejl, som A har begået, foreligger formildende omstændigheder.

1 voterende udtaler:

Efter bevisførelsen lægger jeg til grund, at A var ude af stand til at erhverve sig de nødvendige kompetencer, og at virksomhedens forudsætninger for at indgå uddannelsesaftalen derfor var bristet, jf. erhvervsuddannelseslovens § 61, stk. 2. Under disse omstændigheder giver det ikke mening at stille krav om, at der skulle være givet en advarsel forud for ophævelsen, og jeg stemmer derfor for at frifinde virksomheden.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen tager Tvistighedsnævnet As påstand om en godtgørelse på 40.000 kr. til følge med renter som nedenfor bestemt.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

T h i b e s t e m m e s:

B skal inden 14 dage til A betale 40.000 kr. med procesrente fra den 30. august 2021.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

Sagen kan inden 8 uger efter, at nævnet har truffet afgørelse, indbringes for domstolene, jf. erhvervsuddannelseslovens § 64, stk. 4. Såfremt sagen indbringes for domstolene, anmoder Tvistighedsnævnet om at blive orienteret.